

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 15.12.2008
KOM(2008) 850 v konečném znění

**ZPRÁVA KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU A EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU**

VÝROČNÍ ZPRÁVA O NPP ZA ROK 2007

{SEC(2008) 3026}

Úvod

Od 1. ledna 2007 je financování předvstupní pomoci směřováno prostřednictvím jednoho jednotného nástroje, nástroje předvstupní pomoci (NPP), který má poskytovat cílenou podporu kandidátským i potenciálním kandidátským zemím. NPP (nařízení Rady č. 1085/2006 ze dne 17. července 2006) nahrazuje dřívější nástroje předvstupní pomoci Phare, ISPA, SAPARD, nástroj předvstupní pomoci pro Turecko a finanční nástroj pro země západního Balkánu, CARDS. Referenční částka pro podporu v rámci NPP v období 2007–2013 činí 11,468 milionu EUR.

Cílem NPP je poskytovat cílenou pomoc zemím, které jsou kandidátskými nebo potenciálními kandidátskými zeměmi na členství v EU. V zájmu co nejúčinnějšího dosažení cílů jednotlivých zemí se NPP skládá z pěti různých složek:

I. Složka pro pomoc při transformaci a budování institucí, která je zaměřena na financování opatření v oblasti budování institucí a na související investice.

II. Složka pro přeshraniční spolupráci na podporu přeshraniční spolupráce mezi kandidátskými / potenciálními kandidátskými zeměmi a mezi těmito zeměmi a členskými státy EU. Může financovat rovněž účast přijímajících zemí v programech nadnárodní spolupráce v rámci strukturálních fondů a popřípadě v programech přímořských oblastí v rámci evropského nástroje partnerství a sousedství (ENPI).

III. Složka pro regionální rozvoj, která financuje investice a související technickou pomoc v oblastech jako doprava, životní prostředí a regionální konkurenceschopnost.

IV. Složka pro rozvoj lidských zdrojů, která má posílit lidský kapitál a pomoci v boji proti vyloučení.

V. Složka pro rozvoj venkova, která je obdobou programů rozvoje venkova po přistoupení a financuje opatření zaměřená na rozvoj venkova, jež se svou povahou těmto programům podobají, avšak mají menší rozsah.

Složky I a II jsou otevřené všem přijímajícím zemím. Složky III, IV a V jsou otevřené pouze kandidátským zemím a mají být obdobou strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a fondu pro rozvoj venkova v rámci přípravy na správu těchto finančních prostředků po přistoupení, a to prostřednictvím procesu „učení praxí“. To vyžaduje, aby měla daná země administrativní kapacity a struktury umožňující převzetí odpovědnosti za řízení pomoci. U potenciálních kandidátských zemí budou opatření v oblasti regionálního rozvoje, rozvoje lidských zdrojů a rozvoje venkova prováděna prostřednictvím složky pro pomoc při transformaci a budování institucí.

Tato zpráva se zabývá prováděním NPP v průběhu roku 2007. Podrobné informace o provádění a sledování programů NPP na místě a o posouzení výsledků těchto programů jsou v této zprávě poněkud omezené vzhledem ke skutečnosti, že rok 2007 byl prvním rokem programování NPP. Většina programů byla přijata na konci roku a skutečné provádění se začne uskutečňovat od roku 2008.

1. ROK V PŘEHLEDU

1.1. Hlavní vývoj procesu rozšíření

V roce 2007 bylo dosaženo pokroku na základě obnoveného konsenzu v oblasti rozšíření, jak bylo stanoveno na zasedání Evropské rady v prosinci 2006. Rok 2007 začal přistoupením Bulharska a Rumunska. V tomto roce došlo rovněž k mnoha důležitým událostem v Turecku a na západním Balkáně: pokrok v přístupových jednáních a v procesu stabilizace a přidružení, v jednáních o statusu Kosova a zavedení nového finančního nástroje, NPP.

Dne 6. listopadu Komise předložila roční strategický dokument spolu se zprávami o pokroku jednotlivých zemí a návrhy na přístupová/evropská partnerství pro kandidátské země / potenciální kandidátské země¹ a pro Kosovo na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1244/99². Strategický dokument Komise potvrdil zásady a cíle strategie rozšíření. Upozornil na řadu závažných problémů v dotčených zemích. Potvrdil, že vysokou prioritu budou mít od samého počátku základní otázky správy včetně budování institucí, reformy soudnictví a státní správy a předcházení organizované trestné činnosti a korupci. Tento přístup je v souladu s doporučeními generálního ředitelství vyplývajícími z interního vyhodnocení reformy veřejné správy v zemích zapojených do procesu rozšíření.

Pokračovala přístupová jednání s Chorvatskem a Tureckem s cílem dosáhnout pokroku. Pokud jde o Chorvatsko, v prosinci 2007 bylo otevřeno 16 kapitol, z toho dvě byly prozatímně uzavřeny. V případě Turecka bylo otevřeno 6 kapitol, z toho jedna byla uzavřena. V souladu se závěry Rady z prosince 2006 existuje 8 kapitol jednání, které nebudou otevřeny, dokud Turecko neprovede dodatečný protokol k dohodě o přidružení. GŘ pro rozšíření sledovalo provádění dohody o přidružení s Tureckem a dohody o stabilizaci a přidružení s Chorvatskem a Bývalou jugoslávskou republikou Makedonie. Žádná z těchto tří zemí nedosáhla při řešení stanovených priorit dostatečného pokroku.

Na druhou stranu kandidátské země dosáhly v roce 2007 významného pokroku při zřizování struktur a systémů řízení pro provádění pomoci NPP v rámci složek III a IV, předchůdců strukturálních fondů. Tyto struktury budou hrát hlavní úlohu při přípravě a provádění politiky soudržnosti Společenství a jejích nástrojů po přistoupení, a to procesem „učení praxí“.

V roce 2007 došlo k pokroku směrem k dokončení dohod o stabilizaci a přidružení se zeměmi západního Balkánu. Albánie pokračovala v provádění prozatímní dohody. V říjnu 2007 byla podepsána dohoda o stabilizaci a přidružení s Černou Horou. V červnu 2007 byla obnovena jednání o dohodě o stabilizaci a přidružení se Srbskem, která vedla k parafování dohody o stabilizaci a přidružení v listopadu. Dohoda o stabilizaci a přidružení s Bosnou a Hercegovinou byla parafována v prosinci. Podpis těchto dohod byl podmíněn splněním příslušných podmínek.

Co se týká západního Balkánu, Komise nadále podporovala proces stabilizace a přidružení a koordinovala provádění Soluňské agendy. Koncem roku 2007 byly s Albánií, Bosnou a Hercegovinou, Bývalou jugoslávskou republikou Makedonie, Černou Horou a Srbskem

---

¹ Kandidátské země: Chorvatsko, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Turecko.

Potenciální kandidátské země: Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko.

² Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1244 ze dne 10. června 1999.

uzavřeny dohody o usnadnění udělování víz a o zpětném přebírání osob. Ve strategickém dokumentu bylo oznámeno zahájení dialogu o podmínkách bezvízového styku a o udělování stipendií pro další vysokoškolské vzdělávání studentů z tohoto regionu.

V roce 2007 byla ukončena jednání o statusu Kosova pod záštitou zvláštního vyslance generálního tajemníka OSN, pana Marttiho Ahtisaariho, nepřinesla však dohodu o definitivním řešení statusu Kosova. Následná přímá jednání o statusu Kosova mezi oběma stranami, jež zprostředkovaly EU, USA a Rusko, rovněž nevedla k dohodě. Komise nadále vydávala doporučení a poskytovala podporu procesu usilujícímu o stanovení statusu Kosova.

Na summitu Procesu spolupráce v jihovýchodní Evropě (SEECP) konaném v květnu v Záhřebu bylo přijato rozhodnutí o dalším posunu směrem k regionální odpovědnosti za proces regionální spolupráce. Pakt o stabilitě z velké části splnil svoji úlohu a bude nyní nahrazen novou Radou pro regionální spolupráci (RCC) propojenou se SEECP. Byl jmenován generální tajemník RCC, přičemž jako sídlo jeho sekretariátu bylo určeno Sarajevo. V červenci vstoupila v platnost nová Středoevropská dohoda o volném obchodu (CEFTA).

V roce 2007 byl úspěšně zaveden nový finanční nástroj předvstupní pomoci, NPP. Závazky týkající se finanční pomoci kandidátským zemím v roce 2007 činily 497,2 milionu EUR pro Turecko, 141,2 milionu EUR pro Chorvatsko a 58,5 milionu EUR pro Bývalou jugoslávskou republiku Makedonii. Pokud jde o potenciální kandidátské země, přidělené částky z NPP činily 61,0 milionu EUR pro Albánii, 62,1 milionu EUR pro Bosnu a Hercegovinu, 68,9 milionu EUR pro Kosovo, 31,4 milionu EUR pro Černou Horu a 189,7 milionu EUR pro Srbsko. Další částka ve výši 109,0 milionu EUR byla přidělena na regionální spolupráci a horizontální programy zahrnující více zemí, které využívají kandidátské i potenciální kandidátské země.

Prioritou bylo i nadále informování o rozšíření. Činnosti při příležitosti třetího výročí rozšíření EU o nových 10 členských států dne 1. května zahrnovaly: zvláštní internetové stránky na portálu EUROPA vyhrazené případovým studiím, oddíl věnovaný faktům a číselným údajům a obrazovou galerii; audiovizuální materiál Evropa přes satelit (Europe by Satellite); návštěvy novinářů ve třech nových členských státech a řadu seminářů, které byly uspořádány společně s obchodními komorami v sedmi členských státech.

Komise zahájila práci na novém nástroji na podporu občanské společnosti, který se zaměří na tři oblasti zásahu: i) podpora místním občanským iniciativám a budování kapacit; ii) program dialogu mezi lidmi k seznámení všech zúčastněných stran s politikami, orgány a institucemi EU a iii) podpora (mezinárodním) akcím partnerství.

1.2. Hlavní závěry Rady z roku 2007

Rada ve složení pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy v prosinci 2007 uvítala strategii rozšíření s níže uvedenými závěry týkajícími se strategie rozšíření z roku 2007:

„V souladu se strategií rozšíření dohodnutou na zasedání Evropské rady v prosinci roku 2006 a se závěry Rady ze dne 11. prosince 2006 Rada vítá sdělení Komise o strategii rozšíření a hlavních výzvách na období let 2007 a 2008 ze dne 6. listopadu a bere náležitě na vědomí analýzu a doporučení, které toto sdělení obsahuje. Základ strategie EU pro rozšíření tvoří i nadále obnovený konsensus ohledně rozšíření, který je založen na upevnění závazků, spravedlivých a přesně vymezených podmínkách a lepší komunikaci společně se schopností integrovat nové členy. Větší kvalita procesu rozšíření zaručí, že rozšíření bude i nadále

posilovat mír, demokracii a stabilitu kontinentu a přinášet konkrétní výhody z hlediska posílení obchodu, investic a hospodářského růstu.

Příští rok bude pro další upevnění a provedení strategie EU pro rozšíření a podporu transformačního procesu západního Balkánu klíčový. Rada připomíná, že v souvislosti s touto otázkou byly předloženy různé návrhy a že budoucnost západního Balkánu je v Evropské unii. S ohledem na výše uvedené skutečnosti je důsledné provedení obnoveného konsensu důležitější než kdykoli předtím.

Rada znovu potvrzuje, že tempo jednání závisí především na pokroku jednajících zemí při plnění kritérií pro zahájení a ukončení jednání, jakož i požadavků rámce pro jednání, včetně provádění přístupových partnerství, jež jsou v současné době přezkoumávána, a že každá země je posuzována podle vlastních zásluh. Rada připomíná, že v souladu s rámci pro jednání a podle stanovených postupů bude zahájeno jednání o kapitolách, pro něž byla ukončena technická příprava. V této souvislosti Rada očekává v průběhu prosince mezivládní konference s Tureckem a Chorvatskem. Je rovněž nezbytné, aby politika rozšíření ve všech fázích jednání dodržovala spravedlivé a přesně vymezené podmínky. V tomto ohledu Rada vítá záměr Komise zvyšovat i nadále kvalitu procesu rozšíření tak, že se v rané fázi zaměří na klíčové priority v oblastech veřejné správy a soudní reformy a boje proti korupci, přičemž plně využije kritéria a dopadové studie a zajistí větší transparentnost procesu. To bude mít klíčový význam pro zajištění široké a trvalé podpory veřejnosti pro proces rozšíření.“

Na zasedání v prosinci 2007 pak Evropská rada výše uvedené závěry schválila:

„Evropská rada bere na vědomí sdělení Komise o strategii rozšíření a schvaluje závěry Rady ve složení pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy ze dne 10. prosince.“

2. PROGRAMOVÁNÍ A PROVÁDĚNÍ NPP: CELKOVÝ PŘEHLED

2.1. Strategické plánování a programování

Každoroční balíček týkající se rozšíření (strategický dokument, zprávy o pokroku, dohody o přístupovém nebo evropském partnerství a dohody o stabilizaci a přidružení) je každý rok na podzim předkládán Komisi Radě a Parlamentu a stanoví celkový strategický rámec pro předvstupní proces, v němž musí NPP fungovat. Součástí tohoto balíčku je rovněž víceletý orientační finanční rámec (VOFR), který převádí priority stanovené v politickém rámci do finančních podmínek pro jednotlivé země a složky.

Na úrovni strategického plánování musí Evropská komise v úzké konzultaci s dotčenými zeměmi vypracovat pro každou přijímající zemi víceleté orientační plánovací dokumenty (VOPD) (s dodatečným VOPD zahrnujícím regionální programy a programy pro více zemí), které zahrnují všechny složky NPP, jež jsou pro danou zemi použitelné. Jsou vypracovány na tříleté klouzavé období s každoročními přezkumy.

Na úrovni programování vypracovávají vnitrostátní orgány specifické programy pro jednotlivé země a složky (pro složku přeshraniční spolupráce: společné programy mezi dvěma či více přijímajícími zeměmi a mezi těmito zeměmi a sousedními členskými státy) nebo v případě složky pro regionální rozvoj podle jednotlivých témat. Regionální a horizontální programy navrhuje Komise.

2.1.1. Víceletý orientační finanční rámec (VOFR)

VOFR je součástí každoročního balíčku pro oblast rozšíření a má poskytovat informace o orientačním rozdělení celkového objemu prostředků NPP, které Komise navrhuje podle jednotlivých zemí a složek na tříleté klouzavé období. Vztahuje politický rámec balíčku pro rozšíření na rozpočtový proces. VOFR je vypracováván a předkládán každoročně Radě a Evropskému parlamentu v souladu s článkem 5 nařízení (ES) č. 1085/2006 o NPP.

VOFR je založen na průběžném tříletém programovacím cyklu. Zpravidla je VOFR pro roky N, N+1 a N+2 předkládán v posledním čtvrtletí roku N-2 jako součást balíčku týkajícího se rozšíření a představuje návrh převedení politických priorit obsažených ve vlastním balíčku do finanční podoby s přihlédnutím k finančnímu rámci. Kvůli prodlevám při schvalování nového finančního rámce na období 2007–2013 a přijímání nařízení o NPP nebylo možné předložit VOFR na období 2007–2009 v tomto časovém rámci. VOFR, který se týká období 2008–2010, přijatý v listopadu 2007, byl proto prvním VOFR v rámci NPP a rovněž aktualizoval údaje pro rok 2007, které byly poskytnuty Radě a Parlamentu v předběžném návrhu Komise na rozpočet pro rok 2007.

V níže uvedené tabulce jsou uvedeny přidělené částky v rámci NPP na rok 2007 v milionech EUR podle jednotlivých zemí a složek a rovněž pro regionální programy a programy pro více zemí, jak byly aktualizovány ve VOFR na období 2008–2010 (dokument KOM(2007) 689 přijatý dne 6. listopadu 2007).

Složka NPP	Albánie	Bosna a Hercegovina	Chorvatsko	Byvalá jugoslávská republika Makedonie	Kosovo	Černá Hora	Srbsko	Turecko	Regionální a horizontální programy
Složka I	54,3	58,1	49,6	41,6	68,3	27,5	181,5	256,7	109,0
Složka II	6,7	4,0	9,7	4,2		3,9	8,2	2,1	
Složka III			45,1	7,4				167,5	
Složka IV			11,4	3,2				50,2	
Složka V			25,5	2,1				20,7	
CELKEM	61,0	62,1	141,2	58,5	68,3	31,4	189,7	497,2	109,0

2.1.2. Víceleté orientační plánovací dokumenty (VOPD)

Na základě přidělených částek ve VOFR a podle priorit stanovených v politickém rámci jsou vypracovávány VOPD pro jednotlivé země a pro programy zahrnující více přijímajících zemí. VOPD představují názor Komise na hlavní oblasti zásahů a na hlavní priority, u nichž se očekává, že je dotyčná přijímající země podrobně rozpracuje v programových dokumentech.

K vypracování prvních VOPD podle jednotlivých zemí a rovněž VOPD pro více přijímajících zemí na období 2007–2009 došlo v průběhu roku 2006 a počátkem roku 2007 v rámci odpovědnosti operačních oddělení GR pro rozšíření ve spolupráci s generálními ředitelstvími

odpovědnými za příslušné složky. Ohledně předlohy VOPD byly konzultovány vnitrostátní orgány, které se velmi úzce podílely na jejich přípravě s cílem zajistit převzetí odpovědnosti za tento proces. Co se týká VOPD pro kandidátské země, za vypracování oddílů týkajících se složek III, IV a V odpovídala GR pro regionální politiku, zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti a pro zemědělství a rozvoj venkova. Při přípravě VOPD byly mimoto konzultovány členské státy, mezinárodní finanční instituce a ostatní zúčastněné strany (občanská společnost).

Všechny VOPD na období 2007–2009 byly předloženy ke schválení řídicímu výboru NPP v první polovině roku 2007.

2.1.3. Strategické soudržné rámce a víceleté programování (složky III a IV)

V případě složek III a IV je sledován podobný přístup jako u strukturálních fondů. Ke strategickému plánování dochází v sedmiletém rámci (2007–2013) v podobě strategických soudržných rámců (odpovídajících národním strategickým referenčním rámcům pro strukturální fondy) vypracovaných kandidátskými zeměmi. Tyto dokumenty stanoví sedmiletou strategii, která představuje referenční dokument pro programování složek III a IV NPP. Strategické referenční rámce jsou projednávány s Komisí, zůstávají však vnitrostátními dokumenty. Strategické soudržné rámce pro složky III a IV byly vypracovány jednotlivými kandidátskými zeměmi a schváleny Komisí v průběhu prvního pololetí 2007. Programování složek III a IV se pak uskutečnilo prostřednictvím víceletých programů vypracovaných zpočátku na tříleté období, lze je však prodloužit tak, aby zahrnovaly další roky.

Konzultace zúčastněných stran, partnerství a koordinace jsou obecnými zásadami, kterými se řídí vypracování a schválení strategických soudržných rámců a víceletých operačních programů v rámci složek III a IV. Osvědčené postupy získané v těchto a dalších oblastech budou mít zásadní význam při přípravě a sjednávání obdobných strategických dokumentů a víceletých programů pro strukturální fondy po přistoupení.

2.1.4. Programy NPP

Roční nebo víceleté programy jsou navrhovány v souladu s příslušnými VOPD. Složka I je prováděna prostřednictvím ročních programů, zatímco ostatní složky jsou prováděny prostřednictvím víceletých programů. Programy přijímá Komise po konzultaci s přijímajícími zeměmi a ostatními zúčastněnými stranami a po obdržení kladného stanoviska příslušných výborů členských států: řídicího výboru NPP pro složky I a II, COCOF pro složky III a IV, výboru ESF pro složku IV a výboru pro rozvoj venkova pro složku V.

2.1.4.1. Složka I

Pomoc v rámci složky I programuje Komise formou ročních národních programů nebo regionálních či horizontálních programů, které řídí Komise, přijímající země nebo které jsou popřípadě řízeny společně s ostatními dárci. Národní programy se skládají z návrhů na financování vypracovaných Komisí na základě projektové dokumentace předložené přijímající zemí, nebo v případě regionálních a horizontálních programů vypracované Komisí.

Provádění projektů v oblasti jaderné bezpečnosti a radiační ochrany, vzdělávání a cel byly financovány z prostředků přidělených jednotlivým zemím podle VOFR, jsou však prováděny ústředně na horizontálním základě; financování těchto projektů proto není zahrnuto do národních programů v rámci složky I. Níže uvedená tabulka ukazuje příspěvky na tyto

projekty podle jednotlivých zemí. Podrobnější údaje jsou k dispozici v oddílech o jednotlivých zemích v technické příloze.

	Albánie	Bosna a Hercegovina	Chorvatsko	Bývalá jugoslávská republika Makedonie	Kosovo	Černá Hora	Srbsko	Turecko	Regionálně
<i>Národní program</i>	49,3	49,7	45,4	34,9	62,0	23,9	164,8	256,2	
<i>Přidělené prostředky na jadernou bezpečnost, cla a vzdělávání prováděné horizontálně</i>	5,0	8,4	4,2	6,7	6,3	3,6	16,7	0,5	
<i>Složka I celkem – TAIB</i>	54,3	58,1	49,6	41,6	68,3	27,5	181,5	256,7	109,0

Národní program NPP na rok 2007 pro **Albánii** přijala Komise dne 20. září 2007. Program podporuje Albánii, aby splnila politická kritéria prostřednictvím podpory policejní mise PAMECA III a pomocí při přípravě akreditace pro decentralizované řízení finančních prostředků EU. V hospodářské oblasti program podporuje sektor malých a středních podniků prostřednictvím společného programu s Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj (EBRD). NPP na rok 2007 pomáhá této zemi rovněž přizpůsobit se *acquis* prostřednictvím projektů v oblasti sladění statistik, vodního hospodářství a podpory albánského generálního ředitelství pro daně.

Národní program NPP na rok 2007 pro **Bosnu a Hercegovinu** Komise přijala dne 20. prosince 2007. Program pomáhá Bosně a Hercegovině splnit politické požadavky kodaňských kritérií podporou sociálního začlenění a návratu, právního státu a reformou veřejné správy a ústavy. V rámci hospodářských kritérií program poskytne pomoc na rozvoj pracovních sil a na hospodářský rozvoj a dále na oblast zdraví a vzdělávání. NPP zemi pomáhá přizpůsobit se *acquis* podporou vytváření právních systémů ve finančním odvětví, v oblasti soudnictví a vnitřních věcí, zvýšením kvality infrastruktury, energetiky a telekomunikací stejně jako statistik a informačních systémů. Dále NPP této zemi napomáhá podporou zemědělství a rozvoje venkova, ochrany životního prostředí a dopravy.

Národní program NPP na rok 2007 pro **Chorvatsko** byl přijat dne 20. prosince 2007. V rámci politických kritérií se program zabývá bojem proti korupci a přispěje k pokroku v oblasti lidských práv a ochrany menšin. V rámci hospodářských kritérií program přispěje k zlepšení podnikatelského prostředí. Projekty NPP na rok 2007 se v oblasti schopnosti převzít závazky členství zaměřují na budování institucionálních a administrativních kapacit pro provedení a uplatňování *acquis* v těchto kapitolách: politika hospodářské soutěže, informační společnost a média, zemědělství, energetika, sociální politika a zaměstnanost, spravedlnost, svoboda a bezpečnost, životní prostředí a celní unie.

Kvůli naléhavé potřebě nadále podporovat reformu policie, která byla zahájena v rámci programu CARDS, bylo rozhodnuto rozdělit národní program NPP na rok 2007 pro **Bývalou jugoslávskou republiku Makedonii** do dvou částí. První část (s částkou ve výši 12 milionů EUR) zahrnovala projekty spojené s reformou policie a s nástrojem pro přípravu projektů. Druhá část (s částkou ve výši 22,94 milionu EUR) byla Komisí přijata dne

16. listopadu 2007. Cílem této druhé části je podpora provádění strategie reformy veřejné správy, reformy soudnictví a budování kapacit pro decentralizované řízení finančních prostředků EU. V rámci socioekonomických požadavků program napomůže obcím při budování základní infrastruktury na podporu sociálního a hospodářského rozvoje. Co se týká činností souvisejících s *acquis*, významná podpora bude věnována daňové správě, statistickému úřadu a celnictví. Program navíc podporuje účast země v určitých programech Společenství.

Národní program na rok 2007 pro **Černou Horu** přijala Komise dne 21. listopadu 2007. V rámci politických kritérií program podporuje občanskou společnost, boj proti organizované trestné činnosti a korupci a reformu soudnictví. V rámci socioekonomických požadavků program podporuje vytváření národního rámce kvalifikací, rozvoj odvětví dopravy včetně provedení dohody o vytvoření společného evropského leteckého prostoru a sbližování energetických trhů. V rámci evropských norem program zahrnuje projekty v těchto dílčích oblastech: harmonizace právních předpisů, veterinární služby, statistický úřad MONSTAT, systém zadávání veřejných zakázek, kvalitní infrastruktura (normalizace a metrologie) a daňová správa.

Národní program na rok 2007 pro **Srbsko** byl Komisí přijat dne 20. prosince 2007. Jeho cílem je pomoci Srbsku při provádění reform, které jsou nezbytné k splnění požadavků EU, dosáhnout pokroku v procesu stabilizace a přidružení a položit základy pro splnění kodaňských kritérií. V rámci politických kritérií program poskytuje pomoc těmto projektům: program podpory obcí, podpora pro uprchlíky a vnitřně vysídlené osoby, zvýšení účinnosti a transparentnosti soudního a trestního systému, reforma policie, podpora zřízení úřadu veřejného ochránce práv a úřadu pro zadávání veřejných zakázek a podpora občanské společnosti. Roční program na rok 2007 klade značný důraz na socioekonomické požadavky s projekty podporujícími regionální hospodářský a sociální rozvoj a na reformu zdravotnictví. V rámci evropských norem program zahrnuje projekty v oblasti celní a daňové správy, hraničních kontrol a leteckých norem, včetně provádění dohody o vytvoření společného evropského leteckého prostoru a budování kapacit k provádění politik v oblasti rozvoje venkova.

Program na rok 2007 pro **Turecko** byl přijat dne 20. prosince 2007. V rámci politických kritérií bude poskytnuta pomoc na konsolidaci reform, které již byly přijaty, a na zlepšení jejich provádění v praxi. To bude zahrnovat podporu institucí dotčených reformami v oblasti soudnictví, orgánů činných v trestním řízení a některých částí veřejné správy. Pomoc bude poskytnuta rovněž na prosazování práv žen, lidských práv a práv dětí. Co se týká přijetí a provedení *acquis*, pomoc se soustředí na oblasti činnosti s velkým objemem právních předpisů, které mají být provedeny a uplatňovány ve vnitrostátním právu, a dále na oblasti, kde je zapotřebí velkých investic. V rámci NPP na rok 2007 k těmto oblastem patří: spravedlnost, svoboda a bezpečnost (zejména správa hranic a migrační a vízová politika); životní prostředí a v menším rozsahu bezpečnost potravin a cla a daně. Pomoc bude poskytnuta rovněž na zajištění souladu a budování institucí v oblasti energetiky, finanční kontroly, rybářství, vnitřního trhu, sociální politiky a zaměstnanosti, statistiky a dopravy. K prioritním oblastem, které budou v roce 2007 řešeny v rámci dialogu s občanskou společností, se řadí kultura a umění a dále rybářství a zemědělství. V rámci pokračování dobře zavedených forem pomoci je poskytována podpora na účast Turecka v programech a agenturách Společenství a na účast v stipendijním programu Jeana Monneta.

Roční program NPP pro **Kosovo** v rámci složky I schválila Komise dne 28. listopadu 2007. V rámci politických požadavků se program zaměřuje na splnění politických kritérií EU a na

konsolidaci institucionální, administrativní a soudní struktury Kosova. To zahrnuje boj proti korupci, ochranu lidských práv a práv menšin a podporu činností občanské společnosti. V rámci socioekonomických požadavků se program zaměřuje na zlepšení investičního prostředí v Kosovu a na podporu malých a středních podniků, podporu rozvoje venkova, rozvoj infrastruktury a zlepšení kvality vzdělávacího systému. V rámci evropských norem se program zabývá potřebou vybudovat účinnou institucionální kapacitu zejména v oblasti zadávání veřejných zakázek, bezpečnosti potravin a veterinárních služeb a norem v energetickém odvětví.

Program pro více přijímajících zemí má doplnit národní programy a posílit mnohostranné zkušenosti na západním Balkáně a v Turecku. Poskytuje podporu prostřednictvím regionálních a horizontálních programů. K činnostem se zvláštním významem v rámci programu na rok 2007 patří podpora iniciativ v oblasti regionální spolupráce, Regionální institut pro veřejnou správu, dočasné civilní správy, dialog s občanskou společností a programy v oblasti rozvoje, vzdělávání a mládeže (Tempus, Erasmus Mundus a Mládež v akci), mezinárodní finanční instituce a cla a daně.

2.1.4.2. Složka II

Složka pro přeshraniční spolupráci má posílit přeshraniční spolupráci prostřednictvím společných místních a regionálních iniciativ, spojujících vnější pomoc a cíle v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti. Spolupráce zejména sleduje podporu udržitelného hospodářského a sociálního rozvoje v pohraničních oblastech, spolupráci k řešení společných problémů v oblasti jako životní prostředí, přírodní a kulturní dědictví, veřejné zdraví a boj proti organizované trestné činnosti, zajištění účinných a bezpečných hranic a podporu společných akcí v malém měřítku se zapojením místních účastníků z pohraničních oblastí. Přeshraniční spolupráce napomáhá usmíření a dobrým sousedským vztahům, přičemž zároveň usnadňuje integraci přijímajících zemí do EU. To je zvlášť důležité v regionu, kde ještě nedávno probíhal konflikt.

Složka II pro přeshraniční spolupráci v rámci NPP zahrnuje dva prvky: přeshraniční spolupráci mezi kandidátskými / potenciálními kandidátskými zeměmi a přeshraniční spolupráci mezi těmito zeměmi a sousedními členskými státy. Složka II v rámci NPP může navíc finančně podpořit rovněž účast kandidátských / potenciálních kandidátských zemí v programech nadnárodní spolupráce v rámci strukturálních fondů (financovaných z Evropského fondu pro regionální rozvoj – EFRR v rámci cíle týkajícího se evropské územní spolupráce) a v programech spolupráce přímořských oblastí v rámci ENPI.

Pomoc pro přeshraniční spolupráci v rámci složky II se uskutečňuje na základě víceletých přeshraničních programů vypracovaných společně zúčastněnými zeměmi. Pomoc v rámci NPP je poskytována prostřednictvím každoročních rozhodnutí o financování s výjimkou přeshraničních programů s členskými státy, které jsou prováděny v rámci integrovaného přístupu a u nichž je celý příspěvek EU na program přijat prostřednictvím rozhodnutí o víceletém financování, která zahrnují tři roky. Co se týká účasti v nadnárodních programech EFRR nebo programech přímořských oblastí v rámci ENPI, pomoc z NPP je poskytována prostřednictvím každoročních rozhodnutí o financování podle jednotlivých zemí. Konečné přidělené částky na rok 2007 pro jednotlivé země v rámci složky II NPP jsou uvedeny v bodě 2.1.1.

Složka II NPP podporuje účast **Albánie** ve dvou dvoustranných přeshraničních programech se sousedními kandidátskými / potenciálními kandidátskými zeměmi: Černou Horou a Bývalou

jugoslávskou republikou Makedonie. Co se týká přeshraniční spolupráce s členskými státy, složka II NPP financuje dvoustranný program Albánie a Řecka a účast Albánie v mnohostranném přeshraničním programu „Jadran“, v jehož rámci Albánie, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Černá Hora a Srbsko spolupracují s Řeckem, Itálií a Slovinskem v oblasti Jaderského moře. Složka II NPP mimoto financuje rovněž jednostranný program týkající se rozvoje regionu Kukës v Albánii, který sousedí s Kosovem, jakož i účast Albánie v nadnárodním programu EFRR „Jihovýchodní Evropa“.

Co se týká **Bosny a Hercegoviny**, složka II NPP podporuje účast země ve třech dvoustranných přeshraničních programech s Chorvatskem, Černou Horou a Srbskem. Co se týká přeshraniční spolupráce s členskými státy, složka II NPP financuje účast Bosny a Hercegoviny v programu přeshraniční spolupráce „Jadran“ v rámci NPP. V roce 2007 složka II NPP financuje účast Bosny a Hercegoviny v nadnárodním programu EFRR „Jihovýchodní Evropa“.

V rámci složky II NPP se **Chorvatsko** účastní třech dvoustranných přeshraničních programů se sousedními potenciálními kandidátskými zeměmi: Bosnou a Hercegovinou, Černou Horou a Srbskem. Chorvatsko se podílí rovněž na třech programech přeshraniční spolupráce v rámci NPP se sousedními členskými státy: dvou dvoustranných programech se Slovinskem a Maďarskem a účast v mnohostranném programu přeshraniční spolupráce v rámci NPP „Jadran“. Složka II NPP financuje účast Chorvatska ve dvou nadnárodních programech EFRR „Jihovýchodní Evropa“ a „Středomoří“.

S podporou složky II NPP se v roce 2007 **Bývalá jugoslávská republika Makedonie** zúčastnila dvoustranného programu s Albánií a dvou dvoustranných programů se sousedními členskými státy Bulharskem a Řeckem. Složka II NPP financuje rovněž účast Bývalé jugoslávské republiky Makedonie v nadnárodním programu EFRR pro evropskou územní spolupráci „Jihovýchodní Evropa“.

Složka II NPP v **Černé Hoře** sestává ze čtyř dvoustranných přeshraničních programů s kandidátskými a potenciálními kandidátskými sousedními zeměmi Chorvatskem, Srbskem, Bosnou a Hercegovinou a Albánií, jakož i z účasti v programu přeshraniční spolupráce s členskými státy v rámci NPP „Jadran“. Co se týká účasti v nadnárodních programech EFRR, složka II NPP financuje účast Černé Hory v programech „Jihovýchodní Evropa“ a „Středomoří“.

Programy přeshraniční spolupráce v **Srbsku** zahrnují tři dvoustranné programy s Černou Horou, Chorvatskem a Bosnou a Hercegovinou, tři dvoustranné programy se sousedními členskými státy Maďarskem, Rumunskem a Bulharskem a účast Srbska v mnohostranném programu přeshraniční spolupráce v rámci NPP „Jadran“. Složka II NPP mimoto financuje účast Srbska v nadnárodním programu EFRR týkajícím se evropské územní spolupráce „Jihovýchodní Evropa“.

V roce 2007 složka II NPP podpořila přeshraniční program mezi **Tureckem** a Bulharskem. Složka II NPP mimoto v roce 2007 financuje účast Turecka v programu přímořských oblastí v rámci ENPI.

2.1.4.3. Složky III, IV a V

Programování složek III a IV se uskutečňuje prostřednictvím víceletých programů, které jsou vypracovávány zpočátku na tři roky, lze je však prodloužit tak, aby zahrnovaly další roky. Na

základě strategických soudržných rámců vypracovávají přijímající kandidátské země po konzultaci s příslušnými zúčastněnými stranami víceleté operační programy pro danou složku (složka IV) nebo pro jednotlivá témata (složka III), které jsou poté odsouhlaseny s Komisí za účelem formálního přijetí, a to na základě konzultace s příslušným výborem členských států: Výbor pro koordinaci fondů (COCOF) pro složku III a COCOF a Výbor Evropského sociálního fondu (ESF) pro složku IV.

Složka III zahrnuje tři odlišné oblasti pomoci: dopravu a životní prostředí, které odrážejí zásahy Fondu soudržnosti v členských státech, a regionální konkurenceschopnost, která zahrnuje některé oblasti, jako je pomoc v rámci cíle týkajícího se konkurenceschopnosti a zaměstnanosti Evropského fondu pro regionální rozvoj. Složka III bude tudíž prováděna prostřednictvím samostatných programů, které pokryjí všechna jednotlivá témata (v případě Bývalé jugoslávské republiky Makedonie bude v období 2007–2009 proveden pouze jeden program pro životní prostředí a dopravu). To znamenalo tři samostatné procesy sjednávání a přijímání programů pro každou zemi s obdobnými dopady pro svěřený decentralizovaného řízení, jak je popsáno níže.

Podobně jako v případě strukturálních fondů poskytují víceleté programy v rámci složek III a IV stálý finanční rámec pro tříleté období. To je základem pro provedení střednědobých investičních strategií v oblasti dopravy, životního prostředí, regionální konkurenceschopnosti a rozvoje lidských zdrojů. Podobně jako u strukturálních fondů je tento dlouhodobější finanční rámec spojen s přísným finančním řízením, aby byla zajištěna úplná absorpce finančních prostředků, jež by mohly být jinak ztraceny kvůli pravidlu automatického zrušení závazků (N+3) stanovenému finančním nařízením. V souladu s VOPD byly pro programování v rámci víceletých programů pro složky III, IV a V k dispozici níže uvedené zdroje:

Složka/ rok	Chorvatsko				Bývalá jugoslávská republika Makedonie				Turecko			
	2007	2008	2009	Celkem	2007	2008	2009	Celkem	2007	2008	2009	Celkem
Složka III	45,1	47,6	49,7	142,4	7,4	12,3	20,8	40,5	167,5	173,8	182,7	524,0
Složka IV	11,4	12,7	14,2	38,3	3,2	6,0	7,1	16,3	50,2	52,9	55,6	158,7
Složka V	25,5	25,6	25,8	76,9	2,1	6,7	10,2	19,0	20,7	53,0	85,5	159,2

V roce 2007 byly pro **Chorvatsko** přijaty tři víceleté (2007–2009) operační programy (OP) v rámci *složky III* na základě kladného stanoviska výboru COCOF (říjen 2007). Programy zahrnují investice související s *acquis* v oblasti ochrany životního prostředí (odpadní vody, pitná voda a nakládání s odpady) a udržitelné dopravy (železnice a vnitrozemské vodní cesty). Vedle tohoto úsilí zaměřeného na základní infrastrukturu usiluje další pomoc o modernizaci a restrukturalizaci výrobních kapacit v znevýhodněných oblastech zejména poskytováním služeb především malým a středním podnikům.

Víceletý OP pro Chorvatsko v rámci *složky IV* byl přijat dne 7. prosince 2007. Skládá se ze čtyř prioritních os: „podpora přístupu k zaměstnání a trvalého začlenění do trhu práce“, „prohloubení sociálního začlenění znevýhodňovaných osob“, „zvýšení lidského kapitálu a zaměstnatelnosti“ a technická pomoc.

Víceletý program pro rozvoj venkova na období 2007–2013 pro Chorvatsko byl vypracován v roce 2007, ačkoli nebyl v tomto roce přijat (schválen rozhodnutím Komise dne

25. února 2008). Skládá se ze tří prioritních os: „zlepšení efektivnosti trhů a provádění norem Společenství“, „přípravná opatření pro provádění agroenvironmentálních opatření a místních strategií pro rozvoj venkova“ a „rozvoj hospodářství venkova“.

OP pro **Bývalou jugoslávskou republiku Makedonii** v rámci *složky III* „regionální rozvoj“ na období 2007–2009 přijala Komise dne 29. listopadu 2007. Jeho celkovým cílem je podporovat udržitelný rozvoj země zlepšením dopravní a ekologické infrastruktury. Pomoc v odvětví dopravy se zaměřuje na další rozvoj hlavní regionální dopravní sítě v jihovýchodní Evropě. Co se týká pomoci v oblasti životního prostředí, jednoznačně zaměřené investice se soustředí na čištění odpadních vod a hospodaření s pevným odpadem, u nichž je dopad na obyvatelstvo a přírodní prostředí největší.

Pokud jde o *složku IV* v Bývalé jugoslávské republice Makedonii, v prosinci 2007 byl schválen OP „Rozvoj lidských zdrojů“. Zahrnuje tři prioritní osy: „zaměstnanost – přilákání většího množství lidí do zaměstnání a udržení těchto lidí v zaměstnání“, „vzdělávání a odborná příprava – investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělání a odborné kvalifikace“ a „sociální začlenění – podpora trhu práce přístupného pro všechny“.

Víceletý program Bývalé jugoslávské republiky Makedonie pro rozvoj venkova na období 2007–2013 byl vypracován v roce 2007, ačkoli nebyl v tomto roce přijat (schválen rozhodnutím Komise K(2008) 677 dne 25. února 2008). Skládá se ze tří prioritních os: „zlepšení efektivnosti trhů a provádění norem Společenství“, „přípravná opatření pro provádění agroenvironmentálních opatření a místních strategií pro rozvoj venkova“ a „rozvoj hospodářství venkova“.

OP **Turecka** v rámci *složky III* byly přijaty rozhodnutím Komise dne 29. listopadu 2007 (OP Regionální konkurenceschopnost a Životní prostředí) a dne 7. prosince 2007 (OP Doprava). Celkovým cílem programu „Doprava“ je zvýšení konkurenceschopnosti Turecka podporou investic do dopravní infrastruktury. V tomto rámci bude rozsah zásahu v Turecku zahrnovat dopravní infrastrukturu, a to zejména propojení, interoperabilitu a intermodalitu vnitrostátních sítí s transevropskými sítěmi. Cílem programu „Životní prostředí“ je zvýšit konkurenceschopnost Turecka podporou investic v oblasti ekologické infrastruktury, zejména zásobování vodou, kanalizace a čištění odpadních vod a nakládání s tříděným odpadem. Celkovým cílem programu „Regionální konkurenceschopnost“ je zvýšit konkurenceschopnost nejhudších oblastí Turecka podporou podniků. Tohoto cíle bude dosaženo prostřednictvím čtyř specifických cílů: zlepšení fyzické a finanční infrastruktury, zvýšení kapitálu, zvýšení schopnosti výrobního odvětví vytvářet pracovní příležitosti a zvýšení přidané hodnoty výrobní základny.

Víceletý OP pro Turecko v rámci *složky IV* rozvoj lidských zdrojů byl přijat rozhodnutím Komise dne 7. prosince 2007. Zahrnuje čtyři prioritní osy: „zaměstnanost“, „vzdělávání“, „adaptabilita podporou celoživotního učení“ a „sociální začlenění“.

V rámci složky V vypracovalo Turecko v roce 2007 víceletý program pro rozvoj venkova na období 2007–2013. Byl přijat rozhodnutím Komise K(2008) 691 dne 25. února 2008. Skládá se ze tří prioritních os: „zlepšení efektivnosti trhů a provádění norem Společenství“, „přípravná opatření pro provádění agroenvironmentálních opatření a přístupu Leader“ a „rozvoj hospodářství venkova“.

2.2. Podmínky a struktury pro provádění

Hlavním bodem NPP je poskytnout přijímajícím zemím know-how a zkušenosti zlepšením odpovědnosti za provádění pomoci na straně jednotlivých zemí. Na druhou stranu je cílem složek III a IV v rámci NPP připravit kandidátské země na zavedení a řízení politiky soudržnosti Společenství a jejích nástrojů po přistoupení. Přispívají proto k vytvoření struktur a systémů, které zajistí řádné řízení a absorpci strukturálních fondů spravovaných prostřednictvím sdíleného řízení, a to procesem „učení praxí“. Jejich přínosy musí být proto uváženy v dlouhodobém horizontu přesahujícím dobu životnosti stávajících programů NPP.

Během doby životnosti nástroje se proto očekává, že by se normou při řízení NPP mělo stát decentralizované řízení – tj. vnitrostátní orgány přijímajících zemí přejímají plně odpovědnost za programování a provádění. Rychlé dosažení tohoto cíle bude záviset na administrativních kapacitách jednotlivých přijímajících zemí a na jejich schopnosti zajistit zavedení odpovídajících systémů řízení a kontroly. To znamená, že by každá země měla mít zvláštní strategie, akční plány a harmonogramy pro další posun směrem k decentralizaci a současně by měla připravit vnitrostátní orgány tak, aby měly odpovídající kapacitu pro větší odpovědnosti, které s tím souvisí.

Roční programy na rok 2007 pro **potenciální kandidátské** země v rámci složek I a II (s výjimkou programů přeshraniční spolupráce s členskými státy, které jsou prováděny v rámci sdíleného řízení) jsou prováděny většinou na ústřední úrovni s jednoznačným zaměřením na pomoc zemím, aby postupně přijaly větší odpovědnost a pokročily směrem k decentralizovanému řízení. To znamená, že programy jsou prováděny především buď delegací Komise (centralizované dekoncentrované řízení), nebo útvary Komise v ústředí (v zásadě programy pro více přijímajících zemí a horizontální programy).

Co se týká příprav na svěření pravomocí v oblasti řízení, potenciální kandidátské země se nacházejí v různých fázích a některé z nich již zřídily potřebné řídicí struktury a vypracovaly plány pro decentralizované řízení. Albánie přijala v prosinci rozhodnutí o vytvoření struktur a vymezení úloh pro decentralizované řízení. Černá Hora vypracovala plán pro decentralizované řízení a předpokládá akreditaci během tří let. V Srbsku byla vypracována strategie pro decentralizované řízení a v průběhu roku 2008 se předpokládá vypracování plánů pro vybudování kapacit, pokud jde o instituce decentralizovaného řízení.

V případě **kandidátských zemí** je zpočátku normou decentralizované řízení s kontrolou *ex-ante* ze strany Komise, cílem však je decentralizované řízení bez kontrol *ex-ante*. V průběhu roku 2007 podnikly Chorvatsko a Turecko přípravy na přechod z akreditace DIS udělené v rámci předchozích předvstupních nástrojů na akreditaci NPP a svěření pravomocí v oblasti decentralizovaného řízení. V roce 2007 se rovněž Bývalá jugoslávská republika Makedonie připravovala na akreditaci NPP pro decentralizované řízení.

Akreditaci NPP pro decentralizované řízení je nutno získat zvlášť pro každou složku nebo v případě složky III pro každý program. Načasování s ohledem na dosažení tohoto cíle se může lišit v závislosti na složce NPP a na kapacitách přijímající země. V případě Chorvatska a Turecka se očekává, že akreditace NPP pro decentralizované řízení bude získána do konce roku 2008 (Chorvatsko) nebo počátkem roku 2009 (Turecko). V případě Bývalé jugoslávské republiky Makedonie by tohoto cíle mělo být dosaženo v prvním pololetí roku 2009. Avšak vzhledem k tomu, že Bývalá jugoslávská republika Makedonie neměla akreditaci DIS v rámci nástrojů před nástrojem NPP, v počáteční fázi se provádění složek I a II může uskutečnit na centralizovaném základě, dokud příslušné vnitrostátní orgány nezískají příslušné akreditace

NPP. Na druhou stranu provádění složek III, IV a V podléhá předchozí akreditaci. Je nutno podotknout, že pomoc v rámci složky V může být prováděna pouze prostřednictvím decentralizovaného řízení bez kontrol *ex-ante*.

U všech kandidátských zemí je střednědobým cílem plně decentralizované řízení, tj. pouze s kontrolou *ex-post* ze strany Komise.

Programy pro více přijímajících zemí jsou spravovány prostřednictvím centralizovaného a společného řízení. Centralizované řízení je uskutečňováno převážně v podobě provádění útvary Komise v ústředí. Společné řízení doplňuje centralizované řízení tím, že Komise finanční prostředky spravuje společně s mezinárodní organizací.

3. MONITOROVÁNÍ A VÝSLEDKY

3.1. Monitorování

Celkovým cílem monitorování je zvýšit význam, účelnost, účinnost, dopad a udržitelnost pomoci zemím západního Balkánu a Turecku. Monitorování Komisi poskytuje pravidelné analytické posouzení provádění projektů a programů.

V případě **decentralizovaného řízení** vytvoří přijímající země monitorovací výbor NPP s cílem zajistit soudržnost a koordinaci při provádění složek NPP. Monitorovací výbor NPP se ujistí o celkové účelnosti, kvalitě a soudržnosti provádění všech programů a operací s ohledem na plnění cílů stanovených v dohodách o financování a ve víceletých orientačních plánovacích dokumentech. K členům monitorovacího výboru NPP patří zástupci Komise, národní koordinátor NPP a národní schvalující osoba, zástupci provozních struktur jednotlivých programů a strategický koordinátor pro složky III a IV. Výbor se schází nejméně jednou ročně.

Monitorovacímu výboru NPP jsou nápomocny odvětvové monitorovací výbory zřízené pro každou složku nebo program NPP. Odvětvové monitorovací výbory mají povinnost zajistit celkovou účelnost a kvalitu provádění dotyčných programů a podávat zprávy výboru NPP. Poskytují mu zejména informace týkající se dosaženého pokroku při provádění programů, včetně dosažených výsledků, ukazatelů finančního plnění a dalších činitelů, a jsou stanoveny s cílem zlepšit provádění programů.

V roce 2007 se nesešly žádné formální monitorovací výbory, jelikož první programy NPP byly přijaty teprve koncem roku 2007 a provádění dosud nezačalo. Odvětvové monitorovací výbory pro každý program v rámci složek I, III, IV a V se v listopadu a prosinci 2007 sešly ve „stínové podobě“ do podpisu dotyčných rámcových dohod a dohod o financování. Formální zřízení odvětvových a monitorovacích výborů NPP v Chorvatsku, Turecku a Bývalé jugoslávské republice Makedonii se očekává na jaře 2008.

V případě programů v rámci **centralizovaného nebo společného řízení** prováděcí nařízení k NPP stanoví, že Komise může přijmout opatření, která považuje pro sledování dotčených programů za potřebná. V průběhu roku 2007 se neuskutečnilo žádné monitorování projektů NPP, jelikož programy NPP na rok 2007 byly obvykle přijaty teprve koncem roku a skutečné provádění bylo zahájeno až v roce 2008.

3.2. Výsledky hodnocení

Cílem hodnocení je zvýšit kvalitu, účelnost a soudržnost pomoci z finančních prostředků Společenství a strategií a provádění programů. VOPD podléhají pravidelnému hodnocení *ex-ante*, které provádí Komise.

Programy podléhají hodnocení *ex-ante*, jakož i průběžnému hodnocení a popřípadě hodnocení *ex-post* v souladu se zvláštními ustanoveními obsaženými v jednotlivých složkách NPP v nařízení Komise (ES) č. 718/2007. V době provádění programu proběhne alespoň jedno *průběžné hodnocení* a také zejména tehdy, pokud se při sledování programu zjistí významné odchýlení od původně stanovených cílů. Za hodnocení *ex-post* s ohledem na provádění pomoci odpovídá Komise. Hodnocení *ex-post* zahrnuje vyčíslitelné výsledky týkající se jednotlivých složek NPP. V případě společného řízení může být hodnocení *ex-post* provedeno společně s ostatními dárci.

V průběhu roku 2007 podléhaly víceleté operační programy v rámci složek III a IV hodnocením *ex-ante* provedeným v souladu s pokyny a požadavky týkajícími se strukturálních fondů, které tvoří nedílnou součást procesu přijetí programů. Předmětem hodnocení *ex-ante* byly obdobně všechny přijaté operační programy v rámci složky V.

V průběhu roku 2007 nedošlo k žádnému jinému průběžnému hodnocení nebo hodnocení *ex-post*, jelikož první programy NPP byly přijaty teprve koncem roku 2007 a skutečné provádění bylo zahájeno až v roce 2008.

4. KOORDINACE DÁRCŮ S ČLENSKÝMI STÁTY A DVOUSTRANNÝMI DÁRCI

Před přijetím víceletých programů v rámci složek III a IV Komise uspořádala v každé kandidátské zemi schůzky se zástupci členských států a mezinárodními finančními institucemi, aby představila strategie a priority programů a vyžádala si názory ostatních dárců. Tyto schůzky měly zvláštní význam, pokud programy nebo opatření financovaná členskými státy a mezinárodními finančními institucemi doplňují programy nebo opatření financovaná z NPP nebo pokud bude k provedení určitých projektů nezbytné spolufinancování.

Dne 13. prosince 2007 se za účelem koordinace dárců uskutečnila schůzka s dárci z EU a třetích zemí, které se jako pozorovatelé zúčastnily mezinárodní finanční instituce. Účelem schůzky bylo sdílet informace o prioritách a činnostech dárců v zemích, které jsou příjemci pomoci z NPP, a usilovat o doplňková opatření a synergie. Jedním prvkem v kontextu požadavků NPP bylo posílení koordinace mezi dárci. Společným cílem je zvýšit účelnost a účinnost při poskytování pomoci kandidátským a potenciálním kandidátským zemím zlepšením doplňkovosti a zamezením zdvojení činností.

Hlavní závěry schůzky za účelem koordinace dárců jsou tyto:

- větší koordinace dárců je prioritou programu společenství dárců. Schůzka zejména prokázala, že koordinace mezi Komisí, členskými státy EU a dárci z třetích zemí musí být (má-li být účinná) dvoustranným procesem, kdy zúčastněné strany projednávají své příslušné programy a priority;
- bylo dosaženo značného pokroku při koordinaci dárců, a to jak v přijímajících zemích, tak na evropské úrovni. Zpětné informace získané na schůzce vyzdvihují, že konzultační postup

v rámci NPP (zejména na místní úrovni v přijímajících zemích), který byl zaveden v roce 2007, funguje stále lépe;

- odpovědnost přijímajících zemí za pomoc je zásadní, aby se dopad pomoci zvýšil co nejvíce. Za koordinaci dárců by měly odpovídat orgány přijímajících zemí, ačkoli společenství dárců poskytuje v tomto ohledu vodítko a pomoc. Za tímto účelem je nutno posílit kapacity přijímajících zemí k převzetí odpovědnosti.

5. KOORDINACE S EIB A MEZINÁRODNÍMI FINANČNÍMI INSTITUCEMI

Mezinárodní finanční instituce napomáhají při zajišťování přístupu k finančním prostředkům pro kandidátské a potenciální kandidátské země a území a umožnily jim zahájit provádění potřebných investic. Současně jsou příjemci povinni přijmout obezřetné fiskální a měnové politiky k udržení hospodářského růstu. V současnosti to vede k situaci, kdy investiční potřeby jsou dosud vysoké, zatímco kapacity příjemců převzít stále větší vnější dluh se blíží k svému stropu. Nevratné granty EU i ostatních dárců, včetně členských států, spolu s půjčkami mezinárodních finančních institucí se staly rozhodujícím zdrojem pro rozvoj soukromého sektoru, investice do energetické účinnosti, obnovy a modernizace infrastruktury, a to bez přílišného zatížení příjemců nadměrným zadlužením.

Komise je zavázána k užší koordinaci s EIB, EBRD, Rozvojovou bankou Rady Evropy (CEB) a dalšími mezinárodními finančními institucemi podporujícími modernizaci a rozvoj na západním Balkáně. Druhá schůzka poradní skupiny mezinárodních finančních institucí, která je spojena s prováděním memoranda o porozumění, jež bylo s mezinárodními finančními institucemi podepsáno v polovině roku 2006, byla naplánována na leden 2008. Byla zavedena zasedání technické pracovní skupiny pro dopravu a energetiku (září 2007) a životní prostředí (říjen 2007). První schůzka pro sociální sektor nebyla v roce 2007 možná, konala se však v lednu 2008. Ve dnech 10. a 11. prosince 2007 se za účelem koordinace mezinárodních finančních institucí konala dvoudenní schůzka s účastníky ze všech významných mezinárodních finančních institucí, zeměpisných týmů GŘ pro rozšíření a delegací a rovněž příslušných GŘ.

Komise, EIB, EBRD a Rozvojová banka Rady Evropy se zavázaly vytvořit společně s ostatními mezinárodními finančními institucemi a dárci do roku 2010 investiční rámec pro západní Balkán k dalšímu zvýšení harmonizace a spolupráce při investování do socioekonomického rozvoje v této oblasti.

V roce 2007 bylo vynaloženo značné úsilí rovněž na určení koordinační strategie spolu s mezinárodními finančními institucemi. Zejména bylo dohodnuto soustředit se na tři prioritní oblasti: mikropodniky, malé a střední podniky, energetickou účinnost a infrastrukturu. Důvody spolupráce s mezinárodními finančními institucemi a důvody pro využití regionálního přístupu v nadcházejících letech jsou blíže vysvětleny u jednotlivých oblastí:

- *Oblast I – rozvoj soukromého sektoru:* na straně nabídky byla pomoc EU na podporu přístupu k financím pro mikropodniky a malé podniky v minulosti směřována do daného regionu prostřednictvím četných individuálních dohod s jednotlivými mezinárodními finančními institucemi. V roce 2005 byla zahájena regionální iniciativa zahrnující více dárců – Evropský fond pro jihovýchodní Evropu (EFSE). To vedlo ke konsolidaci četných dohod o mikroúvěrech v celém regionu do jednoho nástroje, zajistilo udržitelnost s předchozím financováním a vedlo k vyšší účinnosti

řízení. Nejpozoruhodnějším rysem EFSE je skutečnost, že je stanoveno pokrytí rizik příspěvku EU a členských států s cílem přilákat soukromý kapitál pro investice do mikroúvěrů. EFSE se dosud rozvíjel úspěšně.

- *Oblast II – Energetická účinnost:* tato oblast usiluje o podporu investic do energetické účinnosti a obnovitelné energie v malých a středních podnicích a veřejném sektoru poskytnutím kapitálu pro opatření podporovaná národními programy, jež se zaměřují na i) zvýšení informovanosti veřejnosti, pokud jde o energetickou účinnost a možné úspory energie; ii) provedení právních předpisů s ohledem na směrnici o energetické náročnosti budov³ a energetické účinnosti u konečného uživatele a o energetických službách⁴ (včetně obnovitelné energie). Podpora investic do energetické účinnosti mimoto splňuje doporučení zelené knihy Evropské komise o energetické účinnosti⁵, jež mezinárodní finanční instituce vybízí, aby poskytly dlouhodobé financování pro investice do energetické účinnosti.
- *Oblast III – Podpora investic do infrastruktury:* přiměřené infrastrukturní sítě a služby v dopravě, energetice, životním prostředí a sociálním sektoru jsou zásadní pro zajištění udržitelného socioekonomického rozvoje a stability v dané oblasti. Nedostatečné finanční prostředky a chybějící zkušenosti příjemců při přípravě projektů vhodných k uvážení mezinárodními finančními institucemi a ostatními dárci s ohledem na financování patří k hlavním činitelům, které brání zlepšení v oblasti infrastruktury. Přiměřené investice do infrastruktury jsou nezbytné, aby byla zajištěna existence mnoha nepostradatelných služeb, například zásobování vodou a kanalizace, vytápění, zásobování energií, doprava, zdravotnictví a vzdělávání, s cílem zlepšit životní podmínky lidí. Přístup k financím je proto zásadní. Provádění této oblasti bude tudíž zahrnovat vytvoření víceodvětvového nástroje pro projekty v oblasti infrastruktury zahrnujícího více příjemců, který podpoří instituce přijímajících zemí na celostátní, regionální a obecní úrovni, pokud jde o přípravu a provedení investičních projektů v oblasti infrastruktury financovaných mezinárodními finančními institucemi a/nebo dalšími dárci. Tento nástroj napomůže spolupráci a koordinaci s mezinárodními finančními institucemi, dosáhne úspor z rozsahu při mobilizaci potřebných technických odborných znalostí pro přípravu a podporu investičních projektů v oblasti infrastruktury, usnadní vytváření sítí a výměnu know-how mezi příjemci a bude mít pákový účinek na úvěry mezinárodních finančních institucí, které doplňují národní granty v rámci NPP. V této souvislosti je nutno koordinovat a soudržným způsobem rozvíjet podporu investic do infrastruktury s cílem zohlednit subregionální souvislosti (např. sousední země, zejména sousední region).

---

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/91/ES ze dne 16. prosince 2002.

⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/32/ES ze dne 5. dubna 2006 o energetické účinnosti u konečného uživatele a o energetických službách.

⁵ Zelená kniha o energetické účinnosti aneb Méně znamená více. KOM(2005) 265 v konečném znění ze dne 22. června 2005.